

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „KMEČKO DELO“

Izhaja vsako sredo
Cene: Letno din 32,—, polletno
din 16,—, četrtletno din 9,—, in-
zemstvo din 64,—
Poštno-čakovni račun številka 10.608

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 31-15

Cene inseratov: Cela stran
din 3000,—, pol strani din 1000,—,
četrt strani din 500,—, 1/8 strani
din 250,—, 1/16 strani din 125,—
Mali oglasi vsaka beseda din 1,—

Pozdrav sv. očeta v slovenščini

Dne 22. maja se je odpeljalo v Rim 473 Slovencev in z njimi ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman. Slovenski romarji so bili sprejeti od sv. očeta v skupni avdienci 24. maja ob desetih dopoldne. Ko so prinesli papeža v dvorano, je bil navdušeno pozdravljen v vseh jezikih. Ker so pa bili Slovenci čisto okrog njega, je postal posebno pozoren nanje v nagovoru. Pij XII. je, poudarjajoč pomen družine in pomen vzgoje v družini, nadaljeval svoj nagovor

z besedami: »Hvaljen Jezus! Dragi moji Slovenci! Po teh slovenskih besedah je dalje govoril v italijanščini in pohvalil slovenske in kulturne organizacije. Pozval je navzoče, naj bodo dobri Slovenci in zvesti državljanji svoji domovini. Končal je v slovenščini: »Živeli Slovenci!«

Pri sprejemu se je sv. oče posebno zanimal za uniformirane slovenske fante in dekleta ter za narodne noše, ki so napravile na sv. očeta mogočen vtis.

Proslava 700letnice minoritskega samostana v Ptuj

Pred 700 leti so prišli sinovi sv. Frančiška v Ptuj. Skozl sedem sto let so posvečevali duhovniki tega reda svoje moči delu za verski in prosvetni napredek ljudstva. Še danes priča o veliki delovni sili minoritskega reda v zgodovini, ki jo je krepila božja pomoč, verska in narodna zavest ljudi, ki so jim bili v vodstvo izročeni. Sedem sto let dela in trpljenja v božji in narodni službi je jubilej, ki ga hočejo oo. minoriti letos 5. in 6. avgusta slovesno proslaviti. V ta namen so sestavili častni odbor, ki mu predseduje voditelj slovenskega naroda dr. Anton Korošec. V odboru sta tudi oba slovenska škofa in ministri, ban dr. Natlačen in drugi odličniki. V okviru proslave bo tudi kongres vseh tretjerednikov iz Slovenije. K tem veličastnim slavnostim so vabljeni fantovski odseki in deklški krožki. Poleg mogočne verske manifestacije, na kateri bosta govorila podpredsednik narodne skupščine g. Alojzij Mihelič in urednik »Slovenca« g.

Franc Terseglav, bodo tudi velike prosvetne prireditve. Otroci bodo imeli svoje slavje v cerkvi in pred samostanom. Nastopila bo prvič otroška godba na fanfare. Pri prireditvi bo sodelovalo veliko otrok iz mesta in okolice z deklamacijami, petjem, igrami itd. Ob zaključku bo srečolov za otroke. Ljutomersko in ptujsko pevsko okrožje se pripravljata za mogočen nastop z okoli 300 pevci. Dirigiral bo zvezin pevodja g. inšpektor Marko Bajuk iz Ljubljane. Igralci pa bodo igrali v režiji gledališkega igralca g. Edo Groma iz Maribora novo igro g. Davorina Petančiča »Kuga«. Pri igri bo nastopilo nad sto ljudi, pevci, godci itd. V okviru prireditev bo tudi ognjemet, kakršnega Ptuj še ni videl.

Vabimo na te slavnosti vse organizacije v krajih kakor tudi posameznike. Za navodila se obrnite na domače župne urade. Polovična vožnja bo dovoljena. Naročite si čimprej knjižice in znake! — Na svidenje v Ptuj ob teh veličastnih dneh!

26 mrtvih — 33 rešenih

Ameriški podmornici »Squalus« so se tako pokvarili na poti z Bellih otokov stroji, da se je pogreznila 72 m globoko. V podmornici je bilo 59 mož posadke. Mornariška oblast je izdala povelje, da je treba storiti vse, da rešijo potopljene mornarje. Takoj so odhitele na pomoč vojna ladja »Falcon«, rušilec »Brooklin« in podmornica »Sulpin«, katera je stopila v telefonsko zvezo s poveljnikom ponesrečene podmornice, od katerega je dobila poročilo, da imajo potopljeni še za 48 ur kisika.

Kapitan Momson, ki je iznašel posebne naprave za reševanje podmorskih posadk, je odpotoval z letalom iz Washingtona na kraj nesreče in je izdal koj vsa potrebna navodila za reševanje.

Z reševalnimi deli so pričeli 23. maja, medtem je bila podmornica v zgoraj omenjeni globini na morskem dnu 28 ur.

Opoldne 23. maja je potapljačem uspelo, da so rešili sedem mož in je bil to prvi primer v zgodovini ameriške mornarice,

da so koga rešili iz tolike morske globočine. Mučno reševanje so nadaljevali celi dan 24. maja in so bili vsi na kraju nesreče zbrani reševalci na delu s potapljaškim zvonom, s pomočjo katerega so oteli življenje še 26 mornarjem, dočim so se vsi ostali zadušili.

Rešene ponesrečence so odpremili v bolnišnico v Portsmouthu in je upanje, da si bodo vsi opomogli. Med rešenimi je poveljnik podmornice in trije častniki, medtem ko sta dva častnika med smrtno ponesrečenimi. Od treh civilnih oseb, ki so bile v podmornici, so rešili samo eno.

Dne 25. maja so odprli potapljači vse pokrove podmornice »Squalus«, da so potegnili iz nje trupla 26 zadušeni mornarjev.

Rešeni izjavljajo, da jih je otela samo prisotnost duha, ker so zaprli pravočasno velika jeklena vrata v sprednjem delu podmornice, ko je prodrla voda v zadnji del ladijskega trupa.

Zlagan boj?

Ljubljanski list »Dejanje« objavlja o boju med tako zvanimi klerikalci in liberalci to-le sodbo: »Po dvajsetih letih osvobodjenega narodno-kulturnega in gospodarsko-političnega življenja v okviru lastne države lahko priznamo sramotno dejstvo: vse naše delo je bilo osredotočeno okrog nekega zlaganega boja med dvema taborama klerikalcev in liberalcev.« Spridlo te sodbe, ki nikakor ne temelji na »dejanjih«, ugotavljamo naslednja dejstva: Koncem marca lanskega leta je imel brat Jože Rus predavanje v Ljubljani, v katerem je tolmačil sokolstvo z idejne strani. Podal je razliko med verskim in razumskim svetovnim nazorom. Po prvem (verskem) nazoru je izhodišče Bog, po drugem pa ne prvi vodi v popolno odvisnost, drugi pa v svobodo. Ali nista s tem očitana dva tabora: lažljivo-svobodomiselski in verski ali po protikrščanskem izrazoslovju liberalni in klerikalni?

»Sokol«, vestnik sokolskih žup Ljubljana-Maribor-Novo mesto, je objavil dne 1. aprila l. l. članek, ki v njem to-le poudarja: »Ne moremo umeti moralne moči sokolstva, če ne razumemo njegovega izvora iz brezverskega svetovnega nazora husitstva in Tyrševe protiverske, zgolj razumske in proticerkvene morale.« Besede so jasne in ne potrebujejo razlage. — Celjska »Nova doba« pa je v svoji številki 19. maja 1939 o sokolstvu to-le zapisala: »Neizpodbitno dejstvo je, da je sokolstvo nacionalna, kulturna in viteška organizacija, ki ne temelji na verski ali plemenski osnovi.« Po tolmačenju JNS lista »Nove dobe« je torej verska osnova izključena.

Toliko o kulturnem in vzgojnem svobodomiseltvu in naprednjaštvu. V pogledu političnega naprednjaštva pa bi na kratko opozorili na skupščino omladine JNS v Ljubljani 21. maja 1939, ki jo je »Jutro« radostno proglasilo kot »krasno manifestacijo našega naprednega mladega rodu.« Poročilo predsedstva banovinskega odbora omladine JNS je podal inž. Jože Rus, ki osredotočuje v svoji osebi idejno vodstvo sokolske in JNS mladine. Banovinski tajnik Andrej Uršič pa je rekel: »Gibanje omladine JNS se je pričelo v času, ko so politični nasprotniki polagali stranko vsak dan v grob in z njo proglašali za mrtvo jugoslovensko in napredno misel med Slovenci. Vključitev omladine v JNS se je pokazala kot vsestransko posrečena odločitev. Tako ideološko kakor taktično nas JNS ni razočarala.«

Praktično vzgojo omladine JNS zlasti v podeželju oskrbuje ljubljanski JNS tednik »Domovina«. Ta smoter skuša doseči z objavljanjem detektivskih in kriminal-

nih romanov, ljubezenskih povesti in prikazov politične zagrizenosti, nestrpnosti in sovraštva. To je glavni predmet romana iz predvojnih dni, ki je prirejen po tujem vzorcu in ki ga sedaj »Domovina« objavlja pod naslovom »Andrej Šolar«. To je iz nemškega vira sfabricirano in na slovenska tla postavljeno skrupulo lažnivo na-

prednjaške zagrizenosti in liberalnega političnega sovraštva zoper katoliško cerkev in njeno duhovščino, kakršnega že dolgo nismo čitali v slovenskem jeziku. Ali torej ne obstoja na slovenskem ozemlju boj liberalizma zoper krščanstvo? Je ta boj zlagan? Kar je laži v njem, izhaja iz tabora lažnivega liberalizma in naprednjaštva.

Mladinski tabor v Mariboru od 29. junija do 2. julija 1939

Sprevod

bo ena največkratnejših prireditev mladinskega tabora. Zato moramo strbeti, da bo letošnji naš pohod res strumen in mogočen. Razpored sprevođa bo naslednji: konjenica, prapori, predsedstvo (odbor ZFO, odbori vseh štirih podvez in pripravljajni odbor), vzorna vrsta ZFO, častna četa, člani v krojih, mladi v telovadnih oblekah, predsedstvo ZDK s svojimi prapori, članice v krojih, mladenke v krojih, člani, mladi, članice in mladenke v civilu z znaki, narodne noše po pokrajinskih skupinah in za zaključek četa članov v krojih. Vmes bodo razporejene godbe, fanfare in trobentaški zbori. V vsakem gornjih oddelkov pa bo razpored naslednji: najprej članstvo ljubljanske, potem novomeške, za njo celjske in končno mariborske podsvaze. Začetek zbiranja za sprevod bo ob pol osmih, začetek sprevođa bo ob pol devetih. Sprevod krne po naslednjih ulicah: Kolodvorska ulica, Aleksandrova cesta, Trg svobode, Grajski trg, Vetrinjska ulica, Glavni trg (defile pred magistratom), državni most, Kralja Petra trg, Dvorčakova ulica, Frankopanova cesta, Ob železnici, Tržaška cesta, igrišče SK železničar.

Taborne knjižice in znaki

Taborna knjižica bo te dni dotiskana, znaki so že izdelani. Taborna knjižica in znak bosta služila vsem udeležencem — članom in nečlanom — kot izkaz za znižano vozilno in za prost vstop na večino tabornih prireditev. Cena taborni knjižici in znaku je 5 din. Vse fantovske odseke in dekliške krožke nujno pozivamo, da takoj naroče taborne knjižice in znake in v naprej pošlje tolikokrat po 5 din, kolikor bo iz njihovega območja udeležencev za mariborski tabor. Da boste to stvar laže izvedli, skličite takoj sestane vseh, ki se nameravajo udeležiti našega tabora in poberite od vsakega po 5 din za taborno knjižico in znak. Te dni ste prejeli v tej zadevi posebno okrožnico; ravnajte se natančno po njenih navodilih! Ne odlašajte z naročilom na kasnejše dni, kajti za pozneje ne prevzamemo nobene odgovornosti, da bomo mogli vse naročene knjižice in znake pravočasno razposlati. Vsa naročila pošljite na naslov: Pripravljajni odbor za mladinski tabor, Maribor, Aleksandrova c. 6/I.

Znižana vozilna za članstvo in ostale udeležence

Z odločbo generalnega ravnateljstva državnih železnic GD br. 46.878/39 z dne 9. maja 1939 je pōdobrena za vse udeležence letošnjega mladinskega tabora v Mariboru znižana vozilna na državnih železnicah, in to: članstvu ZFO in ZDK četrtinska, vsem ostalim udeležencem pa polovična. Člani ZFO in članice ZDK kupijo ob odhodu v Maribor polovično vozilnico in železniški obrazec »K-14« na osnovi članske izkaznice in taborne knjižice. Kupljena polovična vozilnica velja za brezplačen povratek iz Maribora s potrdilom Pripravljajnega odbora na železniškem obrazcu, da so se udeležili tabora. — Ostali udeleženci (nečlani) kupijo ob odhodu v Maribor

celo vozilnico in železniški obrazec »K-13«. Kupljena cela vozilnica velja za brezplačen povratek iz Maribora s potrdilom Pripravljajnega odbora na železniškem obrazcu »K-13«, da so se v resnici udeležili tabora. Tudi za pravico do polovične vozilne služi kot izkaz taborna knjižica.

Ugodnost znižane vozilne velja za odhod v Maribor od 27. junija do 2. julija in za povratek od 2. julija do vidjučno 4. julija v vseh razredih in za vse vlake razen ekspresnih.

Popust velja le na osnovi taborne knjižice. Članstvo ZFO in ZDK pa še poleg knjižice potrebuje kot izkaz za pravico do četrtinske vozilne člansko izkaznico. Taborna knjižica, na katero je vezan ta popust, je dotiskana in jo bomo razposlali onim odsekom in krožkom, ki jo bodo naročili in v naprej plačali. Podrobna navodila o naročilu tabornih knjižic so odseki in krožki prejeli v posebni okrožnici. Za članstvo ZFO in ZDK je najbolj važna članska izkaznica, ki jo izstavlja Zveza fantovskih odsekov, odnosno Zveza dekliških krožkov. Vsi novi člani in vsi oni, ki ste že izstavljene izkaznice izgubili, naj se

takoj preko svojih odsekov, oziroma krožkov obrnejo na ZFO, odnosno ZDK, da jim izda izkaznice. Ponovno poudarjamo: naročite izkaznice takoj, ker bodo pozneje pisarne ZFO in ZDK s tem delom preobremenjene. Vsa odgovornost za vse pritožbe članstva, ki se zaradi nezstavljene izkaznice ne bodo mogli poslužiti ugodnosti četrtinske vozilne, pače na tiste odseke in krožke, ki se z naročilo izkaznice ne bodo pravočasno pobrigali. Tajniki in tajnice, storite svoje dolžnost!

Taborni lepaki

bodo razposlani odsekom in krožkom takoj po blinokstnih praznikih. Nalepite jih na vidna mesta, da bodo klicali slovensko mladino na njen praznik v Maribor!

Prijavne pole

bodo odseki in krožki prejeli v prvih dneh junija. Prosimo vas, da jih vestno in natančno izpolnite po navodilih, ki bodo priložena. Ko ste jih izpolnili, jih takoj, najpozneje pa do 15. junija, pošljite Pripravljajnemu odboru v Maribor, ki bo na osnovi podatkov iz teh končnih prijav pripravil dovoljno število prenočišč, oskrbel dovoljno prehrano, naročil potrebno število posebnih vlakov itd. Sploh je od točnosti teh prijav odvisna skoraj vsa zadnja in najvažnejša priprava za tabor. V korist vašega članstva je, da prijave takoj natančno in točno izpolnite in jih s prvo pošto izpolnjene vrnete Pripravljajnemu odboru. Ponovno opozarjamo, da bomo mogli oskrbeti vse ugodnosti le članstvu onih odsekov in krožkov, ki se bodo natančno držali naših navodil in v redu odgovarjali na vse naše pozive.

Naše geslo v teh tednih je:

Kdor je naš, gre z nami v Maribor!

Iz raznih držav

Vse se ponavlja. Kakor smo poročali, je bila v začetku minulega tedna v Berlinu slovesno podpisana italijansko-nemška vojaška pogodba. Po končno veljavnem sklepu pogodbe poudarja italijansko ter nemško časopisje velikanski zgodovinski pomen te zveze; medtem ko so beležile druge velesile ta dogodek povsem mirno. Priliko podpisa vojaške povezanosti med Italijo in Nemčijo so uporabili nekateri listi v to, da so objavili članke pod zaglavjem »Zgodovina se ponavlja«. Zgodovina se je v začetku minulega tedna resnično ponovila, ker sta natančno pred 50 leti obiskala Berlin italijanski kralj Umberto in tedanji zunanji minister Crispi. To je bil takrat prvi obisk tujega vladarja pri nemškem cesarju Viljemu II. Berlin je sprejel vladarja Italije nad vse svečano. Prestolnica je valovila v zastavah, hiše so bile vse okrašene in postavili so na hitro roko celo spomenik, kateri je predstavljal Italijo, kako se naslanja na Germanijo. Ob priliki slavnostnega obeda na berlinskem dvoru 22. maja 1889 sta izrekla vladarja napitnici na nerazrušljivo prijateljstvo med Italijo in Nemčijo. Italijanski kralj Umberto je podčrtal v napitnici, da je zveza med Italijo in Nemčijo jamstvo za mir v Evropi.

Italija je te dni proslavila 25 letnico vstopa v svetovno vojno. Po vsej Italiji so te dni proslavili dan, ko je Italija stopila pred 25 leti v svetovno vojno, in sicer na strani Angležev in Francozov. Sestavili so takrat tako zvano veliko antanto. Pred vstopom v vojno je bila Italija zaveznica bivše Avstrije in Nemčije,

Angleški kraljevski par med kanadskimi bojevniki. Našim čitateljem je znano, da se mudi angleški kraljevski par v Kanadi na obisku. Kralj in kraljica sta se pripeljala med drugim tudi v novodobno kanadsko prestolnico Ottawa, kjer so odkrili spomenik kanadskim borcem v svetovni vojni. Ob priliki proslave odkritja spomenika se je angleška kraljevska dvojica, ne meneč se za dvorske običaje, pomešala med stare veterane in se je z njimi prav po domače razgovarjala. Tisoč in tisočglave ljudske množice so bile silno navdušene nad toliko prijaznostjo in so zagotavljale najvišjima gostoma, da jima tega nikoli ne bodo pozabile. Prizori, ki so se pri tem odigrali, so po poročilih očividcev nepopisni in se ne dajo primerjati z nobenim trenutkom v zgodovini Kanade. Kralj Jurij je imel pri odkritju spomenika kanadskim borcem značilen govor, ki ga objavljajo vsi ameriški in drugi svetovni listi. Dejal je: »Brez svobode ni trajnega miru, brez miru pa ne more biti trajne svobode.«

Do sedaj največji turški proračun pred skupščino. Narodna skupščina v Ankari obravnava turški proračun za l. 1939/40, ki znaša 161 milijonov turških lir in je največji, kar jih pozna poprevertna Turčija.

Italijansko in nemško vojaštvo zapuša Španijo. Zmagovalec boljševiške strahovlade na Španskem general Franco je zaključil proslavo osvoboditve Španije z veliko vojaško parado v španski prestolnici v Madridu, pri kateri je sodelovalo 200 tisoč vojakov. Po paradi je pričel odhod